

УДК 342.9

Е. М. Ведмідська, підполковник поліції,
старший інспектор режимно-секретного сектора
ДВП ГУНП в Дніпропетровській області
Троїцька площа, 20-а, Дніпро, 49101, Україна

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЩОДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІЦІЇ

Наукова стаття присвячена окремим питанням щодо формування концепції та визначення місця фінансової поліції у протидії економічним (податковим) правопорушенням. Досліджено деякі особливості змісту концепції стратегічної розбудови та визначення місця фінансової поліції або служби фінансових розслідувань у протидії правопорушенням.

Ключові слова: концепція, стратегія, фінансова поліція, економічні правопорушення, правопорушення.

Постановка проблеми. Проголошений євроінтеграційний курс державної політики зобов'язує Україну забезпечувати ефективне функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, їх ефективний захист.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнотеоретичним підґрунтям для дослідження проблеми є наукові праці: О. М. Бандурки, А. В. Басова, О. К. Безсмертного, П. В. Дерев'янка, О. Ф. Долженкова, Ю. В. Дубка, Т. В. Епура, М. В. Корнієнка, С. О. Кузніченка, В. А. Лаптія, Ю. Б. Оболенського, О. В. Павлова, В. М. Плішкіна, В. В. Посметного, М. Б. Саакяна та ін. Однак, незважаючи на досить ґрунтовні наукові розробки цих авторів, питання висвітлено недостатньо.

Метою даної статті є висвітлення окремих питань щодо формування концепції та визначення місця фінансової поліції у протидії економічним (податковим) правопорушенням.

Виклад основного матеріалу. «Ліквідація податкової міліції та створення фінансової поліції – один із ключових пріоритетів Мінфіну». Ці слова Міністра фінансів наглядно демонструють позицію державного апарату щодо реформування правоохоронної системи з протидії фінансовим злочинам. Адже через технічну помилку у змінах до Податкового кодексу податкова міліція з 1 січня де-юре ліквідована, хоча де-факто її повноваження не передано новому органу [5].

Протидія податкової міліції тінізації економіки та кримінально-клановій системи розподілу суспільних ресурсів є малоефективною. Наразі, про це свідчать статистичні дані. Як приклад, за 2015 рік на податкову міліцію з державного бюджету витрачено 553,73 млн. гривень, в той час як за результатами діяльності такої структури в державний бюджет стягнуто лише 526 млн. грн. (дані за 2016 рік відсутні). У підсумку, функціонування податкової міліції не виправдовує навіть асигнувань з бюджету. З такими результатами роботи, безумовно, виникає питання доцільності її функціонування [6].

Крім цього, численні звернення підприємців щодо здійснення на них тиску з боку цієї структури зумовлює в суспільстві несприйняття цього органу як такого, адже він створений протидіяти фінансовим зловживанням, а асоціюється з рейдерством, тиском на бізнес, здійсненням впливу через безпідставне відкриття кримінальних проваджень тощо. Не останню роль в цьому процесі відіграє й те, що податкова міліція функціонує в структурі Державної фіскальної служби, що зумовлює кругову поруку ревізорів та аудиторів, які проводять податкові перевірки, висновки з яких є підставою відкриття кримінальних проваджень податковою міліцією, а з іншого, можливість використання всього «арсеналу» слідчих (розшукових) дій та заходів для підтвердження тих же висновків, які складені ревізорами ДФС. Тому питання створення органу, який би протидіяв фінансовим зловживанням, є актуальним.

негласних дій (наприклад, радіорозвідку та прослуховування телефонних розмов) зумовить ситуацію, за якої ця структура буде позбавлена реальної можливості ефективно протидіяти фінансовим злочинам.

Навіщо «ламати» структуру, яка впродовж тривалого часу доволі ефективно працює (Департамент захисту економіки МВС України)? Адже напрацьовані оперативні позиції, професійний рівень, технічні можливості здійснювати НСРД є серйозною перевагою над новоствореними структурами, тим більше якщо виходити з того, що фінансова поліція має стати аналітичним, а не правоохоронним органом. Необхідно вдосконалити її діяльність та усунути корупційні ризики. Тому переконані, що служба фінансових розслідувань має бути органом досудового розслідування, оскільки після сформування ДБР частина складів злочинів, які розслідуються органами прокуратури перейде до ДБР, однак повністю не охоплюватиме усю підслідність діючої податкової міліції. Тому їх необхідно розслідувати службі фінансових розслідувань.

Тому, можна повністю підтримати ідею створення служби фінансових розслідувань з чітко визначеними повноваженнями та підслідністю, яка увібрала б в себе повноваження Державної аудиторської служби України, підрозділу контррозвідального захисту інтересів держави в сфері економічної безпеки в структурі СБУ, податкової міліції як органу досудового розслідування в підпорядкуванні Міністерства фінансів України.

Пропозицію Міністерства економіки щодо об'єднання економічних підрозділів СБУ, МВС і податкової міліції у Службу фінансових розслідувань (ДСФРУ), яку необхідно зосередити на аналітичній роботі і розслідуваннях, підтримує Асоціація платників податків України. Разом з тим, Асоціація виносить на обговорення власну Концепцію організації фінансового контролю в Україні.

Найбільш ефективним та перспективним напрямком реформування фінансового контролю Асоціація пропонує створити службу фінансових розслідувань шляхом реорганізації Державної аудиторської служби України та ліквідації підрозділу Державної служби боротьби з економічною злочинністю в структурі МВС, ліквідації підрозділу контррозвідального захисту інтересів держави в сфері економічної безпеки в структурі СБУ, ліквідації податкової міліції в складі Державної фіскальної служби України, яка підпорядковується Міністерству фінансів України.

Позитивно про законопроект висловилася глава Комітету з питань податкової та митної політики. Окремо було висловлено думку, що є необхідність високої мотивації майбутніх співробітників, приводячи в приклад Грузію, де ще в 2004 р. зарплати фінансових поліцейських становили близько 800–1000 дол. США. Такий підхід дозволить залучити в структуру фахівців високого рівня. На її думку, зарплата в 10 тис. грн. не штовхатиме людину заробляти незаконним способом, використовуючи свої службові повноваження.

На думку фахівця з податкового та фіскального права міжнародної юридичної компанії LEXLIGA, законопроект суттєво не змінює механізм і принципи роботи правоохоронного органу, а фактично пропонує перейменувати податкову міліцію в фінансову поліцію з виведенням цього силового органу зі структури ДФС в безпосереднє підпорядкування Міністру фінансів. Тобто сервісна і правоохоронна функції фіскальної служби, поділ яких мають на меті автори, об'єднуються на рівні Міністерства фінансів. Разом з тим, він звертає увагу на позитивні моменти законопроекту, до яких можна віднести положення, які визначають граничний термін перебування на посаді керівника фінансової поліції і його виборність. Керівництво фінансової поліції обиратимуть на конкурсній основі, причому конкурсну комісію буде сформовано за квотним принципом із представників різних органів влади, а також громадськості. Крім цього, обов'язок звітувати (не менше двох разів на рік) про результати діяльності. Також позитивною є спроба введення інституту громадського контролю за діяльністю органу.

Щоб запобігти можливим зловживанням, законопроект, по-перше, вводить систему персональної відповідальності посадової особи фінансової поліції за вчинення ним правопорушення. По-друге, обумовлює наявність служби внутрішнього контролю. Однак відсутній ключовий «запобіжник» від зловживань. На рівні закону не запропоновано критерії

Е. М. Ведмидская, подполковник полиции,
старший инспектор режимно-секретного сектора
ДВП ГУНП в Днепропетровской области
Троицкая площадь, 20-а, Днепр, 49101, Украина

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ОТНОСИТЕЛЬНО ВОПРОСА СОЗДАНИЯ ФИНАНСОВОЙ ПОЛИЦИИ

Резюме

Научная статья посвящена отдельным вопросам по формированию концепции и определения финансовой полиции в противодействии экономическим (налоговым) правонарушениям. Исследованы некоторые особенности содержания концепции стратегического развития и определения финансовой полиции или службы финансовых расследований в противодействии правонарушениям.

Ключевые слова: концепция, стратегия, финансовая полиция, экономические правонарушения, правонарушения.

E. M. Vedmidska, Colonel Police
Senior Inspector of Classified Information Sector
DVP HUNP in Dnipropetrovs'k Region
Trinity Square, 20-a, Dnipro, 49101, Ukraine

THEORETIC AND LEGAL ASPECTS: REGARDING THE QUESTION OF THE CREATION OF THE FINANCIAL POLICE

Summary

The scientific article is devoted to a separate question on formation of concepts and determine where financial police in combating economic (tax) offense. Studied some features of the strategic development of the content and location-Financial Police Service or financial investigations in combating violations.

Key words: concept, strategy, financial police, economic offenses, offenses.